

УДК 332.135:339.972

Ю. О. Цибульська

кандидат економічних наук, науковий співробітник
сектору проблем транскордонного співробітництва,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І.Долішнього НАН України», м. Львів

ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННИХ РЕГІОНІВ У КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ ЄС

Розглянуто підходи ЄС до розвитку транскордонних регіонів країн-членів Спільноти. Зокрема досліджено сутність та особливості транскордонних регіонів у ЄС, а також виявлено вплив головних принципів європейської регіональної політики на розвиток транскордонних регіонів у ЄС. Виявлено, що транскордонні регіони у Європейському Союзі розглядаються як основні «лабораторії» європейської інтеграції, території де будь-який вплив Європейської політики матиме найбільший прояв, а також, що у країнах-членах ЄС транскордонне співробітництво розглядається переважно як складова політики регіонального розвитку. Проаналізовано головні принципи європейської регіональної політики крізь призму їх впливу на розвиток транскордонних регіонів у Європейському Союзі. Узагальнено, що політика Європейського Союзу сприяє зменшенню відмінностей між державами та прикордонними регіонами зі збереженням особливостей та ідентичності конкретного регіону.

Ключові слова: транскордонний регіон; політика Європейського Союзу, Європейська регіональна політика, транскордонне співробітництво.

Tsybulska Y. THE POLICY OF CROSS-BORDER REGIONS' DEVELOPMENT IN EU MEMBER STATES

The approaches to the development of cross-border regions in EU member states are outlined. Particularly, the essence and peculiarities of cross-border regions in the EU are investigated as well as the influence of the main principles of European regional policy on the development of cross-border regions in the European Union are identified. The facts that cross-border regions in the European Union are the main "laboratories" of European integration, the areas where any influence European policy will have the greatest manifestation, while the cross-border cooperation is seen primarily as a component of regional development policy are highlighted in the article. The main principles of European regional policy through their impact on the development of cross-border regions in the European Union are analyzed. In the article is generalized that the policy of the European Union reduces the differences between the countries and border regions and at the same time preserving the peculiarities and identity of a particular region.

Key words: cross-border region; European Union policy, European regional policy, cross-border cooperation.

На сучасному етапі інтеграції Європейського Союзу (ЄС) міждержавні кордони значною мірою втратили свої бар'єрні функції. Незважаючи на політику ЄС щодо створення єдиного європейського ринку і згладжування диференціації у рівнях економічного розвитку між регіонами всередині Спільноти, деякі економічні, інфраструктурні, соціальні та правові відмінності залишаються. І для досягнення поставленої мети необхідно подолати безліч бар'єрів.

Різні аспекти дослідження розвитку транскордонних регіонів знаходили своє відображення у наукових працях вітчизняних вчених: П. Алампієв, А. Балян, В. Новицький, Є. Кіш, Н. Мікула, І. Студенніков та ін. Окрім того, поняття «транскордонного регіону», «транскордонного простору», «транскордонного співробітництва» постійно поглиблюються в рамках виконання науково-дослідних тем та досліджень науковців сектору проблем транскордонного співробітництва ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України». Враховуючи імплементацію положень Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС та необхідність зближення політики транскордонного співробітництва України та ЄС, особливої актуальності набуває вивчення підходів ЄС до розвитку транскордонних регіонів.

Метою даної статті є вивчення підходів ЄС до розвитку транскордонних регіонів країн-членів Спільноти. Досягнення поставленої мети

відбудуватиметься через дослідження сутності та особливостей транскордонних регіонів у ЄС, а також виявлення впливу головних принципів європейської регіональної політики на розвиток транскордонних регіонів у Європейському Союзі.

Причинами особливої уваги Європейського Союзу до транскордонних регіонів та розвитку транскордонного співробітництва є як бажання забезпечити безпеку, політичну стабільність та економічну згуртованість через уникнення негативних наслідків конкуренції між регіонами сусідніх країн, так і можливість розвитку прикордонних регіонів через доступ до нових ринків та вирішення проблем прикордонних регіонів спільними зусиллями [5]. З цією метою ЄС активно підтримує транскордонне співробітництво і сприяє поглибленню зв'язків між прикордонними регіонами сусідніх держав, заохочуючи не лише періодичне об'єднання зусиль для вирішення конкретної проблеми, але і налагодження співпраці на постійній основі, аж до створення різноманітних форм транскордонного співробітництва.

Європейський підхід передбачає, що транскордонний регіон займає територію по обидва боки кордону, охоплюючи прикордонні регіони сусідніх країн. У європейських дослідженнях при окресленні меж транскордонних регіонів найчастіше використовують рівень NUTS 3, що відповідає українському районному рівню, польському повітовому рівню тощо. Тобто враховують тільки ті

зони, які безпосередньо відчувають вплив кордону і оснащені відповідною прикордонною та транскордонною інфраструктурою (пункти перетину кордону, зони митного контролю, під'їзні шляхи, паливозаправні станції, складські приміщення, логістичні центри, заклади торгівлі, консультаційні центри, пункти обміну валют тощо).

З географічної точки зору, прикордонні регіони як України, так і країн Європейського Союзу, як правило, розташовані на периферії держав і, зазвичай, віддалені від великих політичних, економічних і культурних центрів. Ліквідація впливу фізичного кордону у країнах ЄС до цього часу не означає ліквідацію впливу політичних кордонів [8]. Особливо ці диспропорції відчуваються між «старими» і «новими» країнами-членами ЄС. Найбільш тісні зв'язки сформувались в транскордонних регіонах Центральної Європи, що пояснюється великою тривалістю співпраці і їх близькістю до європейських та національних ділових і культурних центрів притягання.

«Центральні» транскордонні регіони ЄС характеризуються наявністю високорозвинутої інфраструктури і високою доступністю до кордону. Враховуючи ці переваги, а також, зазвичай, високу концентрацію населення у них, там формуються більш активні та масштабні транскордонні ринки, а транскордонна співпраця має глибокий та різносторонній характер. Транскордонні ринки в цих регіонах формуються незалежно від втручання держави, місцева політика більше спрямовується на підвищення рівня конкурентоспроможності, ніж на стимулювання нових видів економічної діяльності.

«Периферійні» регіони більш віддалені від головних європейських і національних центрів, мають гірше інфраструктурне забезпечення, як транспортне, так і комунікаційне, нижчу щільність населення. В першу чергу, можна віднести прикордонні регіони по зовнішньому кордону Європейського Союзу. Саме в таких регіонах штучна активізація транскордонного співробітництва і транскордонних ринків за обсягом і масштабом (як у економічному, так і політичному сенсі) буде забезпечувати належний рівень їх розвитку.

Транскордонні регіони у Європейському Союзі розглядаються як основні «лабораторії» європейської інтеграції, території де будь-який вплив Європейської політики матиме найбільший прояв.

У країнах-членах ЄС транскордонне співробітництво розглядається переважно як складова політики регіонального розвитку. Зазвичай, у відповідних законах що стосуються регіонального розвитку окреслюються умови і особливості здійснення транскордонного співробітництва, а спеціальних законів для цього немає. На місцевому рівні активність співпраці в межах транскордонного регіону залежить від відкритості державної та місцевої політики прикордонних регіонів. Це підтверджується суттєвим зміцненням зв'язків між країнами і прикордонними регіонами країн-сусідів з поглибленням інтеграційних процесів в ЄС.

Слід також зазначити, що ключова роль транскордонного співробітництва у країнах ЄС полягає у створенні умов і можливостей для найбільш

ефективного використання потенціалу прикордонних територій через об'єднання можливостей і ресурсів прикордонних регіонів двох або більше сусідніх країн, з метою вирішення спільних проблем в межах транскордонних регіонів [2]. Тобто сучасна концепція розвитку прикордонних регіонів ЄС полягає у тому, щоб негативні риси периферійності перетворити на переваги.

Ця концепція досягається шляхом дотримання головних принципів європейської регіональної політики. Розглянемо їх крізь призму впливу на розвиток транскордонних регіонів у Європейському Союзі:

1. Принцип субсидіарності відповідно до якого вищі суспільні одиниці мають право і повинні розв'язувати лише ті проблеми, на виконання яких нижчі структури не здатні [12]. У той час, коли на національному та наднаціональному європейському рівнях управління краще вирішуються масштабні макроекономічні та законодавчі питання пов'язані з формуванням єдиних ринків та транскордонним співробітництвом, саме на регіональному рівні, в результаті кращого розуміння місцевих проблем, можливостей та особливостей розвитку території, є найбільш сприятливі умови для вирішення локальних питань та налагодження транскордонних партнерських відносин. Саме цей принцип відкрив прикордонним регіонам широкі можливості самостійного прийняття рішень у питаннях транскордонного співробітництва.

2. Принцип децентралізації - перерозподіл владних повноважень, ресурсів, бюджету, надання диференційованих дотацій із спільного бюджету та фондів ЄС на користь менш розвинутих регіонів з метою досягнення певного вирівнювання економічного розвитку та досягнення політичної стабільності [1]. Реалізація цього принципу не лише посилює відповідальність на місцевому рівні та активізує локальні ініціативи, але і дає ширші фінансові можливості при реалізації транскордонних проєктів, формування спільних транскордонних інституцій тощо.

3. Принцип партнерства – постійна і послідовна співпраця між суб'єктами різних рівнів з метою досягнення спільної мети [9]. У ЄС заохочується не лише налагодження співпраці між окремими суб'єктами транскордонних ринків, але і побудова сталої горизонталі партнерських відносин всіх зацікавлених суб'єктів ринку окремих територій, аж до створення окремої організаційної форми. Наприклад, мережа транскордонних партнерств EURES Європейської служби зайнятості (20 транскордонних партнерств в більш ніж 19 країнах ЄС), метою яких є задоволення потреби в інформації та забезпечення трудової мобільності в транскордонних регіонах. У регіональній політиці Європейського Союзу принцип партнерства визначає пріоритет інвестування не окремих проєктів чи дій, а програм, які мають глибокий вплив на розвиток усього регіону. Другий ключовий аспект створення транскордонного партнерства – те, якою мірою інтереси партнерів накладаються один на одного або збігаються. У першому випадку, партнери співпрацюють для досягнення своїх власних цілей і

якість співпраці та координації буде безпосередньо впливати на досягнення результатів кожного. У другому випадку, партнери співпрацюють для досягнення єдиної, спільної мети, яка принесе більш-менш однакову вигоду для кожного, – ці партнерські утворення можуть досягти такого рівня скоординованості, щоб працювати як єдине ціле. Європейський досвід показує, що досягти кращого рівня результату, особливо у випадку досягнення єдиної мети, можна лише на місцевому, а не на національному рівні. Наприклад, в Маастрихті місцеві партнери змогли знайти практичне рішення для транскордонних працівників щодо автомобільних парковок, що не можливо було б вирішити на національному рівні.

4. Принцип програмування - розробка на основі партнерства стратегій розвитку з урахуванням пріоритетних довгострокових та короткострокових цілей. Стратегія територіального програмування у ЄС базується на чітко розробленій системі цілей, враховуючи при цьому як інтереси як громад, так і загальнонаціональних пріоритетів. Програмування також передбачає визначення планів, виконавців, джерел фінансування, розробка системи моніторингу та врахування позитивних та негативних впливів на соціо-економічний розвиток транскордонного регіону [10].

5. Принцип концентрації, адиціоналізму – необхідність доповнення з місцевих джерел фінансових ресурсів, які надає ЄС окремим суб'єктам територіального, регіонального розвитку [3]. Більшість програм Європейського Союзу потребує 10-30% співфінансування проектів за рахунок власних коштів. Розмір власного внеску залежить від рівня розвитку регіону, так, наприклад внесок депресивних регіонів повинен мінімально становити 20%.

Тобто метою співпраці в межах транскордонних регіонів є не створення нового адміністративного рівня, а розвиток кооперативних структур, процедур та інструментів, які полегшують усунення перешкод і сприяють викоріненню розбіжностей. Зазвичай роль координуючого суб'єкта у всіх формах транскордонного співробітництва виконують єврорегіони. Всі організаційні форми у Європейському Союзі містять відмінності у мотивації створення, які, відповідно, обумовлюють деякі особливості функціонування. Таким чином, вони відрізняються за:

- ступенем ініціативності чи реакційності;
- ступенем спорідненості інтересів по обидва боки кордону.

«Реакційні» форми транскордонного співробітництва – такі, які реагують безпосередньо на ситуацію, що склалась. Наприклад співпраця може налагодитись у відповідь на: розбудовану інфраструктуру (наприклад, нові мости між Сторстромом (Storstrom, Данія) і Любеком (Lübeck, Німеччина), а також між Копенгагеном (Copenhagen, Данія) і Мальме (Malmö, Швеція), значні потоки транскордонних працівників (наприклад, вздовж річки Рейн), викилки припливу робітників до старих держав-членів з нових. Те, що співпраця формується реакційно, не зменшує її значення для

транскордонного регіону. Розуміння характеру співпраці дозволяє виробити найбільш доцільні шляхи його розвитку відповідно до особливостей місцевих умов.

Можливі також випадки, коли у одних і тих самих регіонах функціонують обидва види утворень. Так, наприклад, створення партнерства InfoBest по суті є реакцією на існуючі транскордонні потоки робочої сили, в той час як кластер BioValley активно сприяє розвитку біотехнологічної галузі в тому ж регіоні.

Ознаки ініціативності не є сталими і в процесі функціонування можливі переходи від реакційного до активного та ініціативного утворення. При цьому важливо зберігати правильне поєднання участі приватного і державного сектору у діяльності. Державні структури відіграють важливу роль у створенні правових засад функціонування, але, водночас, надто велика зосередженість на дотриманні правил, процедур і законодавчих норм стоїть на заваді гармонізації, адаптації та інноваційності.

Найбільший досвід з транскордонного співробітництва акумульований в регіонах Центральної Європи, «старих» членах Європейського Союзу. Ці регіони мають багаторічний досвід співпраці і створення різних транскордонних утворень.

Вся політика Європейського Союзу в напрямку сприяння економічній інтеграції, мобільності мешканців та капіталу сприяла зменшенню відмінностей між державами та прикордонними регіонами. Тепер прикордонні регіони в країнах ЄС вже не можуть розглядатись як периферійні, тому що єдина політика ЄС сприяє зменшенню адміністративних, політичних і культурних перешкод, з якими зіштовхувались мешканці, підприємства та організації, а також органи влади прикордонних регіонів [8]. Водночас, ці процеси відбуваються зі збереженням особливостей та ідентичності конкретного регіону.

Процес розширення ЄС дав як позитивні ефекти, так і негативні на розвиток окремих прикордонних регіонів. Найбільш яскравим прикладом є ситуація на польсько-німецькому кордоні після розширення ЄС у 2004 році. Тоді німецькі прикордонні регіони зазнали суттєвих втрат від масивної деіндустріалізації, а той час польські регіони покращили своє економічне становище [6]. Це пояснювалось, насамперед, суттєвими відмінностями в вартості ресурсів з різних сторін кордону.

Згідно з дослідженнями європейських вчених, прикордонні регіони у ЄС залишаються досить неоднорідними і особливі відмінності спостерігаються між старими і новими членами ЄС, крім того різняться прикордонні регіони західної і східної Європи, а також муніципальні райони і менш урбанізовані.

Найбільш позитивний ефект розширення та подальша інтеграція ЄС принесли для транскордонних метрополійних регіонів - Базель, Женева, Люксембург, а також регіону Ересунн, які є частиною глобалізованих економічних мереж і чинять суттєвий вплив на свою країну [11]. В таких регіонах виникнення нових можливостей пояснюється

зникненням внутрішніх кордонів ЄС, внаслідок чого вони перетворились з периферійних регіонів у центральні – зони особливо активних товарних, грошових, трудових потоків та інфраструктури загальноєвропейського масштабу. У сучасних європейських дослідженнях наголошують на тому, що наявність міжнародного кордону в метрополійному регіоні може розглядатися або як фактор визнання або в якості ресурсу [6].

Наявність державного кордону в першу чергу може використовуватись при брендингу регіону, оскільки прикордонне розташування підсилює міжнародну або мультикультурну значимість мегаполісу. У ЄС такі міста намагаються зберегти свою ідентичність, розвивають і наголошують на національних особливостях і позиціонують себе як територію для інвестицій, торгівлі і туризму [4]. Наприклад, регіон Ересунн (Данія і Швеція) приділяє особливу увагу спільній розробці іміджу території на місцевій та міжнародній арені, використовуючи міст, що з'єднує дві країни, в ролі засобу промоції. Аналогічна стратегія використана тристороннім регіоном Базель, коли у 2010 році була організована Міжнародна будівельна виставка, головною метою якої, насамперед, була міжнародна промоція регіону і створення спільної маркетингової стратегії.

У той час, коли основними викликами для внутрішніх прикордонних у ЄС районів є сприяння інституційному прикордонному співробітництву, з метою зменшення перешкод, які сповільнюють регіональну інтеграцію, зовнішні прикордонні райони Центральної та Східної Європи зіштовхуються з проблемами підвищення їх функціональної інтеграції і поліпшення якості і щільності прикордонної інфраструктури [7]. Окрім того, деякі європейські прикордонні регіони зіштовхуються з необхідністю подолання подолання політичних конфліктів і культурних перешкод (Греція і Туреччина, Естонія і Росія).

Відмінності між прикордонними регіонами транскордонного регіону створюють можливості для фірм і працівників з обох боків кордону. Так, підприємства у ЄС розміщують свої виробничі потужності чи управлінські офіси з тої чи іншої сторони кордону, залежно від того, у якій країні кращі умови щодо ведення бізнесу (особливості національної регулювання, податкового тягаря і витрат на оплату праці). Домогосподарства отримують вигоду при наданні туристичних, культурних, перекладацьких, консалтингових послуг, товарів, націлених на туристичний ринок, а також продукції, характерної своєму регіону, диференціації ціни на нерухомість тощо. Наприклад, у регіонах Женеви і Люксембургу, внаслідок різниці цін на нерухомість і оренду житла, працівники цих регіонів шукають житло поза його межами і часто з іншого боку політичного кордону.

Враховуючи виклики імплементації Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, а також необхідність зближення ключових напрямів політики транскордонного співробітництва, зростає важливість глибшого розуміння природи транскордонних регіонів у ЄС. Аналіз переваг, недоліків діючої

політики ЄС, дозволить виявити основні напрями розвитку транскордонних регіонів по периметру України на принципах ЄС. Це у свою чергу сприятиме надходженню коштів з різноманітних фондів Європейського Союзу до її прикордонних територій та в кінцевому підсумку забезпечить зростання якості життя населення та конкурентоспроможності території в цілому, спрощуватиме взаємодію всіх суб'єктів транскордонного співробітництва та створюватиме передумови для розвитку форм транскордонного співробітництва (євро регіонів, транскордонних кластерів, промислових зон, технопарків, партнерств, тощо), а також сприятиме взаємодії суб'єктів транскордонних ринків товарів та послуг, сприятиме прикордонній торгівлі та стимулюватиме зайнятість мешканців прикордоння.

Список використаних джерел

1. Кіш Є. Регіональна політика Європейського Союзу: стратегічні імперативи для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n23texts/kish.htm>
2. Стратегія транскордонного співробітництва Люблінського воєводства, Волинської області та Львівської області і Брестейської області на 2014-2020 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.brest-region.gov.by/index.php/ekonomika/prigranichnoe-sotrudnichestvo/2262-ustanovlenie-partnerstva-na-osnove-razrabotanoj-transgranichnoj-strategii-na-period-2014-2020-gody-razrabotannogo-v-ramkakh-transgranichnogo-sotrudnichestva-brestskoj-volynskoj-lvovskoj-oblastej-i-lyublinskogo-voevodstva>
3. Additionality [Електронний ресурс]/ Глосарій термінів Європейської Комісії. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/a/additionality
4. Andersson M. Region branding: The case of the Baltic Sea Region [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.palgrave-journals.com/pb/journal/v3/n2/abs/6000057a.html>
5. Draft of new version of European charter for border and cross-border regions [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.aebr.eu/files/publications/110915_Charta_EN_clean.pdf
6. Heimpold G. The economic situation and development in the German regions along the border with Poland //Jahrbuch für Regionalwissenschaft, 2004. - 51–72 p.
7. Investing in Europe's Future. European Fifth Report on Economic, Social and Territorial Cohesion ? [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2010/fifth-report-on-economic-social-and-territorial-cohesion-investing-in-europes-future.
8. Nelles J., Walther O. Changing European borders: from separation to interface? [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://articulo.revues.org/1658>
9. Partnership [Електронний ресурс]/ Глосарій термінів Європейської Комісії. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/p/partnership
10. Programming [Електронний ресурс]/ Глосарій термінів Європейської Комісії. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/p/programming
11. Sohn C, Reitel B, Walther O. Cross-border metropolitan integration in Europe: The case of Luxembourg, Basel and Geneva [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

http://www.researchgate.net/profile/Christophe_Sohn/publication/n/268214942_Sohn_Reitel_Walther_2009_Cross-border_metropolitan_integration_in_Europe_AM/links/5464db090cf2f5eb17ff30e7.pdf

12. Subsidiarity [Електронний ресурс]/ Глосарій термінів Європейської Комісії. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/s/subsidiarity

References

1. Kish Ye. (2001) Regionalna polityka Evropeiskoho Soiuzu: stratehichni imperatyvy dlia Ukrainy. [Regional policy of European Union: strategic imperatives for Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ji.lviv.ua/n23texts/kish.htm> [in Ukrainian].

2. The official website of Brest regional executive committee (2013). Stratehiia transkordonnoho spivrobitnytstva Liublinskoho voievodstva, Volynskoi oblasti ta Lvivskoi oblasti i Bresteiskoi oblasti na 2014-2020 roky [Strategy of cross-border cooperation of Lublin voivodship, Volynska oblast, Lvivska oblast and Brest oblast for 2014-2020]. Retrieved from: <http://www.brestregion.gov.by/index.php/ekonomika/prigranich-noe-sotrudnichestvo/2262-ustanovlenie-partnerstva-na-osnove-razrabotanoj-transgranichnoj-strategii-na-period-2014-2020-gody-razrabotannogo-v-ramkakh-transgranichnogo-sotrudnichestva-brestskoj-volynskoj-lvovskoj-oblastej-i-lyublinskogo-voievodstva>. [in Russian].

3. The official website of European Commission (2016). Additionality. Retrieved from: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/a/additionality [in English].

4. Andersson M. (2007) Region branding: The case of the Baltic Sea Region. Retrieved from: <http://www.palgrave-journals.com/pb/journal/v3/n2/abs/6000057a.html> [in English].

5. The official website of Association of European Border Regions (2011). Draft of new version of European

charter for border and cross-border regions. Retrieved from: http://www.aebr.eu/files/publications/110915_Charta_EN_clean.pdf [in English].

6. Heimpold G. (2004). The economic situation and development in the German regions along the border with Poland. Jahrbuch für Regionalwissenschaft. 51–72 p. [in English].

7. The official website of European Commission (2010). Investing in Europe's Future. European Fifth Report on Economic, Social and Territorial Cohesion? Retrieved from: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2010/fifth-report-on-economic-social-and-territorial-cohesion-investing-in-europes-future [in English].

8. Nelles J., Walther O. (2011). Changing European borders: from separation to interface. Retrieved from: <https://articulo.revues.org/1658> [in English].

9. The official website of European Commission (2016). Partnership Retrieved from: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/p/partnership [in English].

10. The official website of European Commission (2016). Programming Retrieved from: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/p/programming [in English].

11. Sohn C, Reitel B, Walther O. (2009). Cross-border metropolitan integration in Europe: The case of Luxembourg, Basel and Geneva http://www.researchgate.net/profile/Christophe_Sohn/publication/n/268214942_Sohn_Reitel_Walther_2009_Cross-border_metropolitan_integration_in_Europe_AM/links/5464db090cf2f5eb17ff30e7.pdf [in English].

12. The official website of European Commission (2016). Subsidiarity Retrieved from: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/s/subsidiarity [in English].

УДК 330.34:[332.135:339.9]

В. М. Черторижський

*молодший науковий співробітник
сектору проблем транскордонного співробітництва,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долишнього НАН України», м. Львів*

РОЛЬ «ПОЛЮСІВ ЗРОСТАННЯ» В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ПРИКОРДОННЯ

У статті йдеться про роль «полюсів зростання» в умовах трансформації економічного середовища прикордоння. Розкрито теоретичні підходи визначення «полюсів зростання» та основні концепції «полюсів зростання». Узагальнено іноземний досвід використання концепції «полюсів зростання» в процесі регіонального розвитку.

Ключові слова: полюси зростання, економічне середовище прикордоння, теоретичні концепції полюсів зростання.

Chertoryzhsky V. THE ROLE OF "GROWTH POLES" IN TERMS OF TRANSFORMATION OF THE ECONOMIC ENVIRONMENT OF BORDER

The article deals with the role of "growth poles" in terms of transformation of the economic environment borderland. The theoretical approaches to the definition of "growth poles" and the basic concept of "growth poles". Generalized foreign experience of using the concept of "growth poles" in the process of regional development.

Keywords: poles of growth economic environment borderland, the theoretical concept of growth poles.

Сьогодні відбувається трансформація економічного середовища прикордоння України враховуючи вектори інтеграційних процесів України

останні 5 років. Процеси трансформації економічного середовища прикордоння зумовлюють формування та розвиток механізмів використання економічного